

# Kult relikwii osób świętych

## Przedmowa

Artykuł powstał z myślą zaprezentowania Czytelnikom nauczania Biblii w zakresie relikwii osób świętych.

## Wstęp

Relikwia to coś co należało do osoby o której już wiadomo, że została zbawiona np. ubranie, długopis, zeszyt, garnek itd. a nawet ciało w którym ta osoba żyła tu na ziemi. Kościół Katolicki dzieli relikwie takich osób na 3 stopnie. Do relikwii stopnia pierwszego zalicza tylko ciało danego świętego, do relikwii stopnia drugiego wszystko to, co należało do ów świętego przez dłuższy czas i ma związek z religią np. modlitewnik, Różaniec, kropidło itd., a do relikwii stopnia trzeciego wszystko czego święty dotykał, ale nie mające charakteru religijnego np. długopis, zeszyt, garnek itd.

## Historia kultu relikwii

„Kult relikwii w chrześcijaństwie ma swą długą i burzliwą historię. Wyrósł przede wszystkim z ludowej pobożności, nie zawsze zgodnej z oficjalnym nauczaniem i teologią. Jednak okazał się ważny dla wielu pokoleń i stanowił pomoc w ewangelizacji narodów, ale niekiedy też ją utrudniał. (...) Niezaprzeczalne świadectwa kultu relikwii pochodzą z IV wieku. Kult ten jednak swymi korzeniami sięga wcześniejszego okresu, gdy czczono groby męczenników. (...) Wtedy to zaczęto umieszczać zmarłych jak najbliżej grobu męczennika, a gdy zabrakło wokół niego miejsca, groby opróżniano, a kości składano do wspólnej mogiły. Tak powstały ossaria i później wielu sądziło, że są to szczątki męczenników. To z nich następnie pozyskiwano wiele relikwii. W tym też czasie zaczęto pielgrzymować do grobów męczenników w celu ożywienia swej wiary. Męczennicy i święci nie byli jednak obiektem religijnego kultu, gdyż ten przysługiwał tylko Bogu. Chrześcijaństwo późnego antyku zaczęło zdobić groby męczenników i świętych oraz pozyskiwać ich relikwie. (...) Przy relikwiach pojawiali się ludzie wszystkich stanów, nawiedzali je również cesarze. (...) Miasta pozbawione męczenników zaczęły importować relikwie. Chociaż edykt cesarza Teodozjusza z 386 r. zabraniał dzielenia ciał męczenników i handlu nimi, to jednak już w V w. na Wschodzie relikwie dzielono nagminnie i nie szanowano zakazu ekshumacji. (...) Relikwii przybywało dzięki ich dzieleniu, a ponadto wprowadzono tzw. relikwie wtórne (drugorzędne), powstałe na skutek kontaktu z relikwiami pierwszorzędnymi. Było nimi np. płótno, w które zawijano relikwie, był materiał położony na grobie, ale nie gardzono i posiadaniem oliwy z lamp palących się przy grobach świętych. (...) Relikwie wyprasane, kupowane, a nawet wykradane kształtowały oblicze cywilizacji. (...) Święci uzdrawiali, wybawiali z pożarów, zarazy, a na ich relikwie przysięgano i zawierano wtedy paktów pokojowe. Zwyczaj obnoszenia relikwii w rozlicznych procesjach zaczął się w VII w. w wizygockiej Hiszpanii. Synody lokalne porządkowały kult relikwii i ustanawiały prawodawstwo dotyczące świętych. (...) Po okresie wielkiej czci relikwii nadeszły czasy renesansu i reformacji. Wtedy kult relikwii został poddany ostrej, a nawet zjadliwej krytyce. Kościoły reformowane, odrzucając kult świętych, odrzuciły również kult relikwii. Katolicki barok był odpowiedzią na te wyzwania czasu. Wtedy to relikwie zyskały osobliwy rodzaj ekspozycji w kościelnych wnętrzach, a na ołtarzach pojawiły się przeszklone trumny ze zmumifikowanymi ciałami świętych. Zamiast stłoczonych w relikwiarzach kości pojawia się pozorująca sen mumia. Gdy stan zwłok nie pozwalał na ekspozycję, zastępowano je drewnianą albo woskową atrapą. (...) Na Zachodzie od IV w. relikwie umieszczano pod ołtarzem. Według Augustyna wyrażała to prawdę, że ciało świętego stało się ołtarzem dla Boga. Chrystus to pierwszy z męczenników, a inni poszli w Jego ślady, oddając życie. Na Wschodzie zaś groby świętych umieszczano z dala od ołtarza. Zwolennicy łączenia ołtarzy z relikwiami sięgali po argument z Apokalipsy: Ujrzałem pod ołtarzem dusze zabitych dla Słowa Bożego i dla świadectwa (Ap 6,9-11). Później wydobywano relikwie z ołtarzowego ukrycia i umieszczano w ozdobnych relikwiarzach. Relikwiarze przybierały najrozmaitsze formy (...) Coraz częściej wystawiano je na widok publiczny w najrozmaitszej postaci. Budowano wystawne ołtarze i kaplice dla kosztownych relikwiarzy. Nie brakowało też pięknych konfesji w katedrach dedykowanych świętym. Gromadzeniem relikwii zajmowało się wielu biskupów, dbając tym o sławę i prestiż swych katedr, podobnie czynili też królowie. (...) Pełną kontrolę nad autentycznością relikwii chrześcijaństwo utraciło dość wcześnie. Początkowo pamięć o grobie męczennika była gwarancją ich autentyczności. Translacje i kawałkowanie ciał stały się przyczyną niepewności. Wątpliwości teologów miał rozwiązać cud jako dowód autentyczności relikwii. (...) Falszowane relikwie brało się też stąd, że ówczesny świat był bardzo żądny cudów. Często dopuszczano się też kradzieży. Władze kościelne groziły fałszerzom karami, ale w przypadku wątpliwości radzono, aby zachować wszystkie relikwie, by nie stało się tak, że wyrzuci się prawdziwe, a fałszywe zostaną. (...) Kultowi relikwii od samego początku towarzyszyły wątpliwości teologiczne. Przybierały one różne formy i różny charakter na przestrzeni wieków. Już Ojcowie Kościoła nie potrafili jednoznacznie odpowiedzieć na problemy, jakie narastały wokół czci oddawanej doczesnym szczątkom zmarłych. Św. Augustyn twierdził, że czego innego nauczamy, a co innego musimy tolerować. I dlatego należało i należy ten kult stale korygować i harmonizować z całością wiary, bowiem jak nauczał św. Tomasz z Akwinu, w relikwiach nie tkwi żadna siła: Proch ma bowiem zmartwychwstać nie sam z siebie, lecz z Boskiego postanowienia. Na koniec warto przywołać pytanie mistrza Eckharta: Ludzie, czego szukacie w martwej kości? Czemu nie poszukujecie żywej świętości, która dać może życie wieczne?”

Autor: ks. Stanisław Groń SJ; Źródło: [http://am.jezuici.pl/arc/arc\\_072.htm](http://am.jezuici.pl/arc/arc_072.htm)

## Relikwie w Biblii

Biblia o relikwiach osób świętych nie milczy. Naucza o nich, ale nie robi tego dość często. Bardzo łatwo więc przeoczyć fragment nauczający o nich, a tym bardziej mówiący o tym, że Bóg za ich pomocą działa nadprzyrodzone rzeczy (cuda). Zobaczmy fragmenty nauczające o tym:

### Płaszcz Eliasza

„(...) Eliasz szedł z Elizeuszem z Gilgal. (...) Podczas gdy oni szli i rozmawiali, oto [zjawił się] wóz ognisty wraz z rumakami ognistymi i rozdzielił obydwóch; a Eliasz wśród wichru wstąpił do niebios. Elizeusz zaś patrzył i wołał: Ojcze mój! Ojcze mój! (...) i podniósł płaszcz Eliasza, który spadł od niego z góry. Wrócił i stanął nad brzegiem Jordanu. I wziął płaszcz Eliasza, który spadł od niego z góry, i uderzył w wody. Wtedy rzekł: Gdzie jest Pan, Bóg Eliasza? I uderzył w wody, a one rozdzieliły się na obydwie strony. Elizeusz zaś przeszedł [środkiem].” [2 Krl 2, 1-14]

Czytając ten fragment przypomina się laska Mojżesza i jego przejście przez Morze Czerwone [Wj 14, 21-22]. Tym razem jednak relikwią nie jest laska, a płaszcz. Eliasz do którego ten płaszcz należał, został wzięty do Nieba, więc bez żadnych wątpliwości przez Boga został uznany za świętego. Płaszcz do którego należał do niego, stał się więc relikwią stopnia drugiego. Elizeusz który go podniósł z ziemi, zapewne wiedział o szczególnych właściwościach tego typu relikwii i postanowił go wykorzystać do przejścia przez jakiś zbiornik wodny, naśladując Mojżesza. Udało mu się to, więc Bóg za sprawą tej relikwii także zechciał czynić cuda. To zaś oznacza, że relikwie należące do osób prawdziwie świętych, istotnie mają uznanie u Boga i Bóg za ich pomocą rzeczywiście potrafi działać nawet nadprzyrodzone rzeczy.

Znając już ten krótki powyższy fragment, nie możemy mówić, że Biblia nic o relikwiach osób świętych nie naucza, bo jak widać to nie jest prawda. Nie możemy też mówić, że relikwie takich osób nie mają żadnych mocy, bo to też nie prawda. Dobitnie pokazał to Bóg gdy za pośrednictwem płaszcza Eliasza, umożliwił Elizeuszowi rozdzielenie wód.

### Kości Elizeusza

Gdy powyżej wspomniany Elizeusz umarł, pochowano go w grobie. Pewnego dnia do grobu w którym go złożono, wrzucono innego nieboszczyka, a ten po dotknięciu kości Elizeusza został wskrzeszony i wstał o własnych siłach:

„Zdarzyło się, że grzebiący człowieka ujrzeli jedną bandę. Wrzucili więc tego człowieka do grobu Elizeusza i oddalili się. Człowiek ten dotknął kości Elizeusza, ożył i stanął na nogi.” [2 Krl 13, 21]

### Kości Józefa

Józef to syn Jakuba i Racheli będący jednym z przodków Jezusa w Jego ziemskim rodowodzie. Był umiłowany przez swego ojca, ale znienawidzony przez braci. Za ich sprawą został pochwycony i sprzedany Izmaelitom jako niewolnik. Od nich zaś trafił do Egiptu, również jako niewolnik. Bóg jednak był z nim i wyswobodził go w niewoli, czyniąc zarządcą majątku faraona oraz człowiekiem mądrym i szanowanym w oczach innych ludzi. Do końca swego życia Józef żył w Egipcie, ale za życia zażyczył sobie, by po jego śmierci, kości jego zostały stąd zabrane:

„(...) Gdy Bóg okaże wam tę wielką swoją łaskę, zabierzcie stąd moje kości.” [Rdz 50, 25], [Hbr 11, 22]

Gdy setki lat później do Egiptu przybył Mojżesz z Aaronem celem wyzwolenia swojego narodu spod władzy faraona, zabrał ze sobą kości Józefa [Wj 13, 19] i pochował je w Sychem, na polu należącym do ojca Józefa [Joz 24, 32] w grobie kupionym osobiście przez Abrahama [Dz 7, 16].

Jak widać nie ma tu mowy o tym by kości Józefa kogokolwiek uzdrowiły lub by za ich pomocą dokonał się jakikolwiek cud, ale jest mowa o szacunku do nich i pochowaniu ich w grobie kupionym osobiście przez Abrahama. Mamy więc ukazany ich kult.

Patrząc więc na całą Biblię jest w niej zawarty opis cudów za sprawą relikwii osób świętych, a także ich kult, przy czym nie jest to jakoś mocno uwidocznione. Biblia skupia się bardziej na Bogu Ojcu i naukach jakie On nam przekazał za pośrednictwem Jezusa niż na kulcie relikwii, ale jednak są.

Autor: Xdm  
wrzesień 2013

e-mail: 55Xdm55+Biblia@gmail.com